ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 9. septembrī [1]

Lieta C-115/14

RegioPost GmbH & Co. KG
pret
Stadt Landau

(Oberlandesgericht Koblenz (Vācija) **lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)**

Pilnībā iekšēja situācija — Nacionālā identitāte — LES 4. panta 2. punkts — Pakalpojumu sniegšanas brīvība — LESD 56. pants — Direktīva 96/71/EK — 3. panta 1. punkts — Direktīva 2004/18/EK — 26. pants — Publiskie iepirkumi — Pasta pakalpojumi — Valsts tiesiskais regulējums, kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums apņemties maksāt personālam, kas sniedz pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma priekšmets, minimālo darba algu

I – **Ievads**

1. Vai saistībā ar publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru dalībvalsts līgumslēdzēja iestāde no Savienības tiesību normas viedokļa ir tiesīga prasīt pretendentiem un to apakšuzņēmējiem, lai viņi apņemtos maksāt tiesību aktos noteikto darba algas minimālo stundas likmi personālam, kas būs atbildīgs par to pakalpojumu sniegšanu, kuri ir šā iepirkuma līguma priekšmets?

2. Tāda galvenokārt ir *Oberlandesgericht Koblenz* [Koblencas Augstākās tiesas] (Vācija) uzdoto jautājumu būtība saistībā ar tiesvedību starp *RegioPost GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – "*RegioPost*"), proti, pasta pakalpojumu sniedzēju, un *Stadt Landau in der Pfalz* [Landavu Pfalcā], proti, pašvaldību, kas atrodas Reinzemes-Pfalcas federālajā zemē.

3. Šī problemātika, ar kuru – tomēr atšķirīgos juridiskos un faktiskos apstākļos – Tiesa jau ir saskārusies lietās, kurās tika pasludināti spriedumi *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) un *Bundesdruckerei* (C-549/13, EU:C:2014:2235), būtībā liek interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu [būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu] slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [2], normas un LESD 56. pantu pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 134, 114. lpp., Īpašais izdevums latviešu valodā – 6. nod., 7. sēj., 132.–262. lpp. Šīs direktīvas jaunākie grozījumi ir izdarīti ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK, 2004/18 un 2009/81/EK attiecībā uz to piemērošanas robežvērtībām līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās (OV L 319, 43. lpp.). Tā tika aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18 (OV L 94, 65. lpp.). Šī pēdējā minētā direktīva tomēr nebija piemērojama pamatlietas faktu norises laikā.

4. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka 2013. gada 23. aprīlī *Stadt Landau in der Pfalz* Eiropas Savienības mērogā izsludināja uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā attiecībā uz šīs pilsētas pasta pakalpojumiem, kurš ir sadalīts divās daļās.

5. Ir skaidrs, ka pamatlietas faktu norises laikā Vācijā nepastāvēja ne vispārēja minimālā darba alga, jo tā tika ieviesta tikai no 2015. gada 1. janvāra, nosakot stundas likmi EUR 8,50 (bruto likme), ne arī obligāts vispārpiemērojams koplīgums, kurš attiektos uz darba attiecībām un darba apstākļiem pasta pakalpojumu nozarē.

6. Šajos apstākļos atbilstoši paziņojuma par paredzamo publisko iepirkumu, kuru izsludinājusi *Stadt Landau in der Pfalz*, norādēm attiecībā uz izraudzītā pretendenta "saimniecisko un finansiālo spēju" tam bija jāievēro Reinzemes-Pfalcas federālās zemes 2010. gada 1. decembra Likuma par koplīgumu un minimālās darba algas ievērošanas garantijām publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā (*Landesgesetz zur Gewährleistung von Tariftreue und Mindestentgelt bei öffentlichen Auftragsvergaben* (*Landestariftreuegesetz*), turpmāk tekstā – "*LTTG*") normas.

7. *LTTG* 1. pantā ir noteikts, ka šā likuma mērķis ir novērst konkurences izkropļojumus saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, kuri izriet no zemu atalgotu darbinieku izmantošanas, un mazināt sociālā nodrošinājuma sistēmām radīto slogu. Tādējādi līgumslēdzēja iestāde var piešķirt tiesības slēgt publiskā iepirkuma līgumus tikai uzņēmumiem, kuri saviem darba ņēmējiem maksā likumā paredzēto minimālo darba algu.

8. *LTTG* 3. panta 1. punktā ir precizēts, ka publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības var tikt piešķirtas tikai uzņēmumiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, rakstveidā apņemas par pakalpojumu sniegšanu maksāt saviem darbiniekiem darba algu vismaz EUR 8,50 apmērā (bruto likme) stundā (minimālā darba alga) un īstenot par labu darba ņēmējiem minimālās darba algas izmaiņas līgumsaistību izpildes laikā. Pamatlietas faktu norises laikā atbilstoši *LTTG* 3. panta 2. punktā paredzētajai procedūrai *LTTG* 3. pantā minētā darba algas minimālā stundas likme bija noteikta EUR 8,70 (bruto likme), pamatojoties uz Reinzemes-Pfalcas federālās zemes valdības noteikumiem. Turklāt *LTTG* 3. panta 1. punktā ir piebilsts, ka piedāvājums tiek izslēgts no vērtēšanas, ja piedāvājuma iesniegšanas brīdī deklarācija par minimālo darba algu netiek iesniegta un ja tā netiek iesniegta arī pēc šajā ziņā izteikta lūguma.

9. Attiecīgā publiskā iepirkuma specifikācijās bija ietverts "deklarācijas paraugs" atbilstoši *LTTG* 3. pantam, aicinot pretendentus, iesniedzot savu piedāvājumu, iesniegt savu paša deklarāciju par minimālās darba algas ievērošanu un deklarācijas savu apakšuzņēmēju vārdā.

10. 2013. gada 16. maijā *RegioPost* norādīja, ka *LTTG* 3. pantā minētās deklarācijas par minimālo darba algu esot pretrunā tiesībām publisko iepirkumu jomā. Tā savam piedāvājumam, kas iesniegts paredzētajā termiņā, pievienoja pašas sagatavotas apakšuzņēmēju deklarācijas, tomēr neiesniedza deklarāciju par sevi pašu.

11. 2013. gada 25. jūnijā *Stadt Landau in der Pfalz* deva iespēju *RegioPost* 14 dienu laikā *a posteriori* iesniegt *LTTG* 3. pantā minētās deklarācijas par minimālo darba algu, vienlaikus norādot, ka šī lūguma neizpildes gadījumā tā izslēgs *RegioPost* piedāvājumu.

12. 2013. gada 27. jūnijā, neiesniedzot deklarācijas, kuras bija pieprasījusi līgumslēdzēja iestāde, *RegioPost* atkārtoti iesniedza savus iebildumus un paziņoja, ka tās piedāvājuma izslēgšanas gadījumā tā celšot prasību tiesā.

13. 2013. gada 11. jūlijā līgumslēdzēja iestāde informēja *RegioPost*, ka tās piedāvājums nevarot tikt izvērtēts pieprasīto deklarāciju neesamības dēļ. Vienlaikus tā norādīja, ka attiecīgā publiskā iepirkuma līguma divu daļu slēgšanas tiesības esot piešķirtas attiecīgi *PostCon Deutschland GmbH* un *Deutsche Post AG*.

14. 2013. gada 23. oktobrī *Vergabekammer Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Publisko iepirkumu palāta) noraidīja *RegioPost* iesniegumu par apstrīdēšanu, it īpaši uzskatot, ka tās piedāvājums tika pamatoti noraidīts deklarāciju par minimālo darba algu neesamības dēļ, kuras likumīgi bija lūgusi līgumslēdzēja iestāde.

15. Izskatot lietu pārsūdzības kārtībā, iesniedzējtiesa uzskata, ka lietas risinājums ir atkarīgs no tā, vai *LTTG* 3. pants ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

16. Precīzāk, tā uzskata, ka *LTTG* 3. pantā ir ietverts "īpašs nosacījums attiecībā uz līgumsaistību izpildi", kas skar "sociālos jautājumus" Direktīvas 2004/18 26. panta izpratnē, proti, nosacījums, kas esot pieļaujams vienīgi tad, ja tas ir saderīgs ar Savienības tiesību normām attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību.

17. Taču iesniedzējtiesa uzskata, ka tā nevar pārbaudīt šo saderību, ņemot vērā arī Tiesas judikatūru, it īpaši spriedumu *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189).

18. Attiecībā uz *LTTG* 3. panta saderību ar LESD 56. panta pirmo daļu iesniedzējtiesa uzskata, ka pienākums, kas noteikts citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem, pielāgot darba algas, kas tiek maksātas to darba ņēmējiem, atbilstoši līgumsaistību izpildes vietā Vācijā piemērojamajam darba samaksas apmēram, kurš parasti ir augstāks, šiem uzņēmumiem liedz iespēju izmantot konkurences priekšrocību. Līdz ar to *LTTG* 3. pantā ietvertais pienākums radot šķērsli, kas principā ir aizliegts ar LESD 56. panta pirmo daļu.

19. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka saskaņā ar Savienības tiesībām esot pieļaujama *LTTG* 3. panta piemērošana attiecībā uz iepriekš minētajiem uzņēmumiem tad, ja tiktu konstatēts, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīvas 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā [3] 3. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi ir izpildīti.

20. Tomēr tai ir šaubas šajā ziņā.

21. Pirmkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan *LTTG* 3. pants patiešām ir normatīvā aktā ietvertā norma, kurā pašā ir noteikta minimālā algas likme, šī tiesību norma negarantējot šādas darba algas izmaksāšanu visiem izraudzītā pretendenta darbiniekiem. Tā aprobežojas ar to, ka līgumslēdzējām iestādēm aizliedz piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības pretendentiem, kuri nebūtu apņēmušies maksāt minimālo darba algu vienīgi minētā līguma izpildē iesaistītajiem darba ņēmējiem.

22. Otrkārt, iesniedzējtiesa uzsver, ka *LTTG* 3. pantā paredzētais pienākums attiecas tikai uz publiskajiem iepirkumiem, nevis uz privātā iepirkuma līgumu izpildi. Taču darba ņēmējs, kurš ir norīkots šāda līguma izpildei, neesot mazāk cienīgs saņemt sociālo aizsardzību kā darba ņēmējs, kurš izpilda publiskā iepirkuma līgumu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) piemērošana tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamatlietā, esot izraisījusi debates Vācijā. Turklāt iesniedzējtiesa ir paudusi nopietnas šaubas attiecībā uz apgalvojumu, ka prasība par minimālās algas likmes vispārēju piemērošanu visiem attiecīgo līgumu veidiem attiecoties tikai uz sprieduma *Rüffert* pamatā esošo situāciju, kurā šī likme ir noteikta, izmantojot koplīgumus, nevis tiesību aktos ietvertās normas.

23. Visbeidzot, ja nāktos secināt, ka *LTTG* 3. pantā noteiktā prasība ir saderīga ar LESD 56. pantu, iesniedzējtiesa uzskata, ka tālāk būtu jānoskaidro, vai ar Direktīvas 2004/18 26. pantu ir saderīga *LTTG* 3. pantā paredzētā sankcija, proti, pretendenta izslēgšana no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā. It īpaši iesniedzējtiesa izsaka šaubas par to, vai *LTTG* 3. panta nosacījums var tikt uzskatīts par kvalitatīvu atlases kritēriju, kura neievērošana varētu attaisnot pretendenta

3 — OV 1997, L 18, 1. lpp.

izslēgšanu. Turklāt tā uzskata, ka *LTTG* 3. pantā paredzētā sankcija esot nelietderīga, jo izraudzītajam pretendentam saskaņā ar līgumu esot pienākums maksāt tiesību aktos noteikto minimālo darba algu, tiklīdz tiek noslēgts līgums, jo attiecībā uz šī pienākuma neievērošanu ir noteikts sods, kas ir paredzēts *LTTG* 7. pantā.

24. Šajos apstākļos iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 56. panta pirmā daļa, to aplūkojot kopsakarā ar Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesību normu, kurā līgumslēdzējai iestādei ir paredzēts pienākums piešķirt iepirkuma līguma slēgšanas tiesības tikai tiem pretendentiem, kuri, iesniedzot piedāvājumu, līdz ar saviem apakšuzņēmējiem rakstveidā apņemas maksāt saviem līguma izpildē iesaistītajiem darbiniekiem minimālo darba algu, ko valsts ir noteikusi tikai publiskajiem, nevis privātajiem iepirkumiem, ja šāda minimālā darba alga nav noteikta nedz vispārpiemērojamā tiesību aktā, nedz vispārpiemērojamā koplīgumā, kas ir saistošs pretendentiem un to iespējamajiem apakšuzņēmējiem?

2) Ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta noraidoša atbilde:

vai Savienības tiesības publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā, it īpaši Direktīvas 2004/18 26. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā *LTTG* 3. panta 1. punkta trešais teikums, kurā ir paredzēta piedāvājuma obligāta izslēgšana, ja pretendents, jau iesniedzot piedāvājumu, atsevišķā deklarācijā nav apņēmies darīt to, ko līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā tam saskaņā ar līgumu būtu pienākums darīt arī bez šīs deklarācijas iesniegšanas?"

25. Par šiem jautājumiem rakstveida apsvērumus iesniedza *Stadt Landau in der Pfalz*, *Deutsche Post AG*, Vācijas, Dānijas, Itālijas, Austrijas un Norvēģijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. Šie lietas dalībnieki, kā arī *RegioPost*, izņemot Itālijas un Austrijas valdības, sniedza mutvārdu apsvērumus 2015. gada 29. aprīļa tiesas sēdē.

II – **Analīze**

A – *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

26. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai ar LESD 56. pantu un Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktu ir saderīgs tiesību akts, kuru ir pieņēmusi dalībvalsts federālā vienība un kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums, izmantojot rakstveida deklarāciju, kura ir jāpievieno to piedāvājumam, apņemties maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma līguma priekšmets, minētajā tiesību aktā noteikto darba algas minimālo stundas likmi EUR 8,70 (bruto likme).

1) Par Tiesas kompetenci

27. *Stadt Landau in der Pfalz*, kā arī Vācijas un Itālijas valdības apgalvo, ka, tā kā visi pamatlietas apstākļi esot saistīti tikai ar Vācijas Federatīvo Republiku, uz šo jautājumu neesot jāatbild, jo Savienības tiesību normas saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību šādā situācijā neesot piemērojamas.

28. Šādu argumentāciju, manuprāt, nevar atbalstīt.

29. Protams, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, visi uzņēmumi, kuri ir piedalījušies attiecīgajā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, ir reģistrēti Vācijā, šis līgums tiek izpildīts Vācijas teritorijā un turklāt neviens lietas materiālos esošs pierādījums neliecina, ka citu dalībvalstu teritorijā reģistrēti apakšuzņēmēju uzņēmumi būtu tikuši aicināti piedalīties minētā līguma izpildē.

30. Ir arī taisnība, ka Līguma noteikumi, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, nav piemērojami situācijām, kuru visi atbilstošie apstākļi ir saistīti tikai ar vienu dalībvalsti [4].

31. Tiesa tomēr uzskata, ka tās kompetencē ir atbildēt uz jautājumiem, kuri it īpaši attiecas uz Līguma noteikumu saistībā ar pamatbrīvībām interpretāciju, kontekstā, kad visi apstākļi ir saistīti tikai ar vienu dalībvalsti, trijos gadījumos: gan tad, ja "nebūt nevar izslēgt", ka citu dalībvalstu valstspiederīgie līdzīgās situācijās varētu saskarties ar attiecīgās dalībvalsts strīdīgajiem valsts pasākumiem, izmantojot kādu no minētajām brīvībām [5], gan tad, ja valsts tiesībās ir aizliegta tā sauktā "atgriezeniskā" diskriminācija [6], un/vai tad, ja, lai atrisinātu pilnībā iekšēju strīdu, valsts tiesībās principā "tieši un bez nosacījumiem" ir ietverta atsauce uz Savienības tiesību normām [7].

32. Tikko minētā pirmā judikatūras virziena kontekstā Tiesa savos spriedumos *Venturini* u.c. un *Sokoll-Seebacher* ir precizējusi, ka tās kompetencē bija atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem, kuri, lai gan minēto jautājumu pamatā esošās situācijas bija pilnībā iekšējas, attiecās uz tāda valsts tiesiskā regulējuma saderību ar Līgumā garantēto brīvību veikt uzņēmējdarbību, kas *varēja radīt sekas*, kuras neaprobežojas tikai ar vienu dalībvalsti. Proti, šajos gadījumos nebija "nekādi izslēgts", ka citu dalībvalstu valstspiederīgie ir bijuši vai ir ieinteresēti izmantot pamatbrīvību, kas tiek aplūkota šajās lietās [8].

33. Skatot plašāk nekā konkrēto pamatlietas situāciju, Tiesa, šķiet, tādējādi mēģina pārbaudīt, vai attiecīgais valsts pasākums tā mērķa vai pašas būtības dēļ var radīt pārrobežu sekas. Ja tas tā ir, Tiesa piekritīs atbildēt uz tai iesniegtajiem jautājumiem.

34. Šo judikatūru var pārņemt izskatāmajā lietā.

35. *LTTG* mērķis ir Reinzemes-Pfalcas federālās zemes līgumslēdzēju iestāžu rīkotajos publiskajos iepirkumos izraudzītajiem pretendentiem, izpildot šos līgumus, likt ievērot šīs federālās zemes noteikto minimālo darba algu. *LTTG* 3. pantā katram pretendentam, kā arī tā iespējamajiem apakšuzņēmējiem neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas ir noteikts pienākums, iesniedzot piedāvājumu, rakstveidā apņemties ievērot minēto minimālo darba algu gadījumā, ja beigās tiem tiktu piešķirtas līguma slēgšanas tiesības. Tādējādi *LTTG* var radīt sekas, kas pārsniedz Vācijas teritoriju, jo šajā tiesību normā paredzētās prasības tiek vienādi piemērotas visiem uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, tostarp tiem, kurus Reinzemes-Pfalcas federālās zemes līgumslēdzējas iestādes ir izsludinājušas Eiropas Savienības mērogā.

4 — Skat. it īpaši spriedumu *Omalet* (C-245/09, EU:C:2010:808, 12. punkts) un rīkojumu *Tudoran* (C-92/14, EU:C:2014:2051, 37. punkts).

5 — Skat. it īpaši brīvības veikt uzņēmējdarbību jomā spriedumu *Blanco Pérez* un *Chao Gómez* (C-570/07 un C-571/07, EU:C:2010:300, 40. punkts) un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā spriedumus Garkalns (C-470/11, EU:C:2012:505, 21. punkts) un *Citroën Belux* (C-265/12, EU:C:2013:498, 33. punkts).

6 — Skat. it īpaši spriedumus *Guimont* (C-448/98, EU:C:2000:663, 23. punkts); *Salzmann* (C-300/01, EU:C:2003:283, 34. punkts); *Susisalo* u.c. (C-84/11, EU:C:2012:374, 21. un 22. punkts) un *Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia* u.c. (C-111/12, EU:C:2013:100, 34. punkts).

7 — Skat. tostarp spriedumus *Dzodzi* (C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:360, 37. punkts); *Cicala* (C-482/10, EU:C:2011:868, 19. punkts); *Nolan* (C-583/10, EU:C:2012:638, 47. punkts) un *Romeo* (C-313/12, EU:C:2013:718, 23. punkts).

8 — Spriedumi *Venturini* u.c. (no C-159/12 līdz C-161/12, EU:C:2013:791, 25. un 26. punkts) un *Sokoll-Seebacher* (C-367/12, EU:C:2014:68, 10. un 11. punkts).

36. Turklāt tāda bija situācija uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā brīdī, kas ir pamatlietas pamatā. Proti, kā tas izriet no iesniedzējtiesas iesniegtajiem lietas materiāliem un kā to tiesas sēdē ir apstiprinājusi *Stadt Landau in der Pfalz*, attiecīgais publiskais iepirkums tika izsludināts Savienības mērogā un tā paredzamā vērtība lielā mērā pārsniedza robežvērtību EUR 200 000, kas noteikta Direktīvas 2004/18, kura pamatlietas faktu norises laikā bija piemērojama pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumiem, 7. panta b) punktā [9].

37. Tātad nebūt nevar izslēgt, ka šis uzaicinājums iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, publicējot to *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, būtu varējis ieinteresēt noteiktu skaitu uzņēmumu, kuri ir reģistrēti citās dalībvalstīs, kas nav Vācija, taču šie uzņēmumi galu galā nav piedalījušies līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā to iemeslu dēļ, kuri varētu būt bijuši saistīti ar *LTTG* 3. pantā noteiktajām prasībām.

38. Taču galvenokārt pamatlietas saikne ar Direktīvas 2004/18, kuras piemērojamība nerada šaubas, normām veido manu pārliecību, ka ir jānoraida iebildums par kompetences neesamību vai nepieņemamību, kuru ir izvirzījušas *Stadt Landau in der Pfalz* un Vācijas un Itālijas valdības [10].

39. Kā pamatoti ir norādījusi iesniedzējtiesa, šīs direktīvas 26. pantā līgumslēdzējām iestādēm ir piešķirtas tiesības "paredzēt īpašus nosacījumus attiecībā uz līgumsaistību izpildi", starp kuriem var būt "sociāli jautājumi", ja vien tie ir minēti līguma paziņojumā vai specifikācijās un ir "saderīgi ar [Savienības] tiesību aktiem".

40. Šāda atsauce uz Savienības tiesību normām, kas veikta Direktīvas 2004/18 26. pantā, nozīmē, ka *LTTG* 3. pantā paredzētajiem nosacījumiem attiecībā uz minimālās algas likmes ievērošanu, kuri ir saistīti ar publiskā iepirkuma līguma izpildi, ir jābūt saderīgiem ar minētajām tiesību normām, tostarp attiecīgi ar Līgumā garantēto pakalpojumu sniegšanas brīvību.

41. Turklāt, kā Tiesa jau ir nospriedusi, pienākums ievērot vienlīdzīgas attieksmes principu ir to direktīvu pamatā, kas pieņemtas publiskā iepirkuma jomā un kas it īpaši paredz nodrošināt efektīvu konkurenci, un kas nosaka publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus nolūkā nodrošināt šādu konkurenci [11].

42. Tādējādi, tā kā iesniedzējtiesai, tāpat kā līgumslēdzējai iestādei, ir jānodrošina, ka tiek garantēta vienlīdzīga attieksme pret pretendentiem, kuri piedalās uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā saistībā ar līgumu, uz kuru attiecas Direktīvas 2004/18 piemērošanas joma, tā nosaka minētajai tiesai saistībā ar šīs valsts pilnībā iekšējām situācijām paredzēt tādus pašus risinājumus kā Savienības tiesībās, lai it sevišķi nepieļautu nekādu saimnieciskās darbības subjektu diskrimināciju vai iespējamos konkurences izkropļojumus [12].

43. Tāpēc katrā ziņā, tā kā paziņojums par paredzamo publisko iepirkumu pamatlietā ietilpst Direktīvas 2004/18 tiesību normu piemērošanas jomā, man šķiet, ka iesniedzējtiesas pirmajā prejudiciālajā jautājumā lūgtās interpretācijas priekšmets patiesībā vispirms ir tās 26. panta piemērošanas nosacījumi. Līdz ar to, ja iesniedzējtiesas iesniegtais pirmais jautājums tiek pārformulēts

9 — Direktīvā 2004/18 minētie pakalpojumi ietver pasta pārvadājumu pakalpojumus pa sauszemi atbilstoši II A pielikuma 4. punktam. Direktīvas 2004/18 7. panta b) punktā minētā robežvērtība EUR 200 000 tika noteikta Regulas Nr. 1251/2011 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā.

10 — Kaut gan šīs ieinteresētās personas apgalvo, ka pirmais jautājums ir nepieņemams, to seku dēļ, kas rodas, konstatējot pilnībā iekšējas situācijas esamību, Tiesai principā būtu jāatzīst savas kompetences neesamība, lai atbildētu uz jautājumu. Proti, runa tad ir par situāciju, kurai principā nav nekādas saiknes ar Savienības tiesībām un kura tādējādi nevar tikt izlabota ar jauna lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nosūtīšanu.

11 — Skat. spriedumus *Concordia Bus Finland* (C-513/99, EU:C:2002:495, 81. punkts) un *Fabricom* (C-21/03 un C-34/03, EU:C:2005:127, 26. punkts).

12 — Pēc analoģijas skat. saistībā ar pienākumu, kas izriet no valsts tiesību aktu piemērošanas, paredzēt tādus pašus risinājumus kā Savienības tiesībās attiecībā uz pilnībā iekšējām situācijām spriedumus *Modehuis A. Zwijnenburg* (C-352/08, EU:C:2010:282, 33. punkts) un *Isbir* (C-522/12, EU:C:2013:711, 28. punkts).

tādējādi, lai tas attiektos uz Direktīvas 2004/18 26. panta interpretāciju, Tiesas kompetencē obligāti ir interpretēt šo pantu. Proti, Direktīvas 2004/18 tiesību normu piemērojamība nav atkarīga no faktiskas saiknes ar brīvu pārvietošanos starp dalībvalstīm; šīm normām ir nozīme, ja pamatlietā aplūkotā līguma summa pārsniedz šīs direktīvas piemērošanas robežvērtības [13], kā tas ir pamatlietā.

44. Šajos apstākļos es uzskatu, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz iesniedzējtiesas iesniegto pirmo prejudiciālo jautājumu. Kā norādīts, šāda kompetence, manuprāt, ir acīmredzama, ja šis jautājums ir jāpārformulē tādējādi, lai tas attiektos uz Direktīvas 2004/18 26. pantā paredzēto nosacījumu piemērojamības interpretāciju.

2) Par lietas būtību

45. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus attiecībā uz iesniedzējtiesas iesniegtā jautājuma pārformulēšanu, es uzskatu, ka iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts reģionālās vienības tiesību aktu, kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums, izmantojot rakstveida deklarāciju, kura ir jāpievieno to piedāvājumam, apņemties maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma līguma priekšmets, minētajā tiesību aktā noteikto darba algas minimālo stundas likmi EUR 8,70 (bruto likme).

46. Direktīvas 2004/18 26. pantā līgumslēdzējām iestādēm ir atļauts paredzēt "īpašus nosacījumus" attiecībā uz publiskā iepirkuma līguma izpildi, starp kuriem var būt "sociāli jautājumi", ja vien, pirmkārt, šie nosacījumi ir minēti līguma paziņojumā vai specifikācijās un, otrkārt, ir "saderīgi ar [Savienības] tiesību aktiem".

47. Šajā gadījumā tas, ka izraudzītajam pretendentam ir jāievēro *LTTG* normas, it īpaši tā 3. pants, bija skaidri norādīts gan līguma paziņojumā, gan specifikācijās pamatlietā. Turklāt, manuprāt, nav šaubu, ka Direktīvas 2004/18 26. pantā minētie "sociālie jautājumi" ietver to, ka izraudzītajam uzņēmumam un tā iespējamajiem apakšuzņēmējiem, izpildot publiskā iepirkuma līgumu, attiecībā uz šī uzdevuma veikšanā iesaistītajiem darba ņēmējiem ir jāievēro likumā noteiktā minimālā algas likme.

48. Šīs pašas direktīvas preambulas 34. apsvērumā ir apstiprināts, ka, "strādājot pēc valsts [publiskā iepirkuma] līguma, piemēro [..] valsts [..] līmenī spēkā esošos tiesību aktus, noteikumus [..] *darba apstākļu* [..] *jomā*, ja vien šie noteikumi un to piemērošana *atbilst [Savienības] tiesībām*" [14]. Minimālās algas likmes ievērošana pilnībā var ietilpt darba apstākļu kategorijā [15].

49. Atbilstoši Direktīvas 2004/18 26. pantam, to aplūkojot kopsakarā ar tās preambulas 34. apsvērumu, iespējai likt ievērot šādu minimālo algas likmi tomēr ir jābūt saderīgai ar Savienības tiesībām.

50. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai prasība ievērot minimālo algas likmi, izpildot tādu publiskā iepirkuma līgumu, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ir saderīga ar atbilstošajām Savienības tiesību normām.

51. Šajā ziņā iesniedzējtiesa, kā arī ieinteresētās personas uzskata, ka šāda pārbaude vispirms, ja ne vienīgi, ir jāveic Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta gaismā, jo šajā tiesību normā ir reglamentēti darba noteikumi un nosacījumi, kurus dalībvalstis var prasīt uzņēmumiem, kas darba ņēmējus īslaicīgi norīko darbā saistībā ar pakalpojumu sniegšanu.

13 — Pēc analoģijas skat. attiecībā uz Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvu 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu piešķiršanas procedūras (OV L 199, 54. lpp.), kas tika atcelta ar Direktīvu 2004/18, spriedumu *Michaniki* (C-213/07, EU:C:2008:731, 29. un 30. punkts).

14 — Mans izcēlums.

15 — Piemēram, Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmā daļa, kurā ir uzskaitīti "darba noteikumi un nosacījumi", ko dalībvalstīm ir tiesības prasīt uzņēmumiem, kuri norīko darba ņēmējus darbā uz šo valstu teritoriju, lai veiktu pakalpojumu sniegšanu, un kurā it īpaši ir paredzēta "minimālā algas likme".

52. Šī pieeja mani nepārliecina.

53. Tā tas ir tādēļ, ka ir skaidrs, ka uz pamatlietu neattiecas neviens no Direktīvas 96/71 1. panta 3. punktā minētajiem pasākumiem par darba ņēmēju norīkošanu darbā. It īpaši attiecībā uz publiskā iepirkuma līguma izpildi, kuram tā ir iesniegusi piedāvājumu, *RegioPost*, kas ir reģistrēta Vācijā, neparedzēja nedz vērsties kādā savas grupas iestādē vai uzņēmumā, kurš būtu norīkojis darba ņēmējus darbā Vācijas teritorijā, nedz arī izmantot kādas citas dalībvalsts pagaidu nodarbinātības uzņēmuma vai uzņēmuma, kas nodrošina ar darba ņēmējiem, pakalpojumus, izmantojot šo darba ņēmēju norīkošanu darbā Vācijā.

54. Saistībā ar Direktīvas 96/71 piemērošanu izskatāmās lietas pamatā esošā situācija būtiski neatšķiras no situācijas, par kuru tika pasludināts spriedums *Bundesdruckerei* (C-549/13, EU:C:2014:2235), kurā Tiesa ir izslēgusi iespēju izvērtēt, vai ar šīs direktīvas tiesību normām bija saderīgs Vācijas federālās zemes tiesiskais regulējums, kurā bija noteikts, ka uzņēmumiem, kuri ieguvuši publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ir jāievēro minimālā algas likme, kas noteikta šajā pašā tiesiskajā regulējumā, pamatojoties uz to, ka uz pamatlietā aplūkoto situāciju neattiecās neviens no trim Direktīvas 96/71 1. panta 3. punktā minētajiem starptautiskajiem pasākumiem [16].

55. Proti, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu minētajā lietā izriet, ka uzņēmums *Bundesdruckerei* paredzēja izpildīt attiecīgo publiskā iepirkuma līgumu (kas bija saistīts ar kādas Vācijas pašvaldības dokumentu digitalizāciju un datu pārvēršanu), nevis izmantojot darba ņēmēju norīkošanu darbā Vācijas teritorijā, bet to uzticot veikt viena no saviem meitasuzņēmumiem, kurš ir reģistrēts citas dalībvalsts teritorijā, proti, Polijā, darba ņēmējiem [17].

56. Citiem vārdiem sakot, saskaņā ar Tiesas argumentāciju, lai gan runa bija par starptautisku situāciju, tā nenozīmēja darba ņēmēju īslaicīgu pārvietošanu uz Vācijas teritoriju, lai veiktu attiecīgo pakalpojumu sniegšanu.

57. Vēl ir jānorāda, ka, lai noraidītu Direktīvas 96/71 piemērošanu, Tiesa ir pievērsusi uzmanību nevis situācijai, kāda tā bija brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde izsludināja savu paziņojumu par paredzamo publisko iepirkumu Eiropas Savienības līmenī, proti, brīdī, kad darba ņēmēju norīkošana darbā Vācijas teritorijā vēl varēja īstenoties, bet gan lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā esošajai situācijai, kurā tieši bija uzņēmums *Bundesdruckerei*.

58. Tādējādi Tiesa no šiem apstākļiem ir secinājusi, ka lietā *Bundesdruckerei* (C-549/13, EU:C:2014:2235, 29. punkts) nozīme bija tikai LESD 56. panta interpretācijai.

59. Tādai, manuprāt, arī jābūt pieejai, kura ir jāizmanto izskatāmajā lietā.

60. Līdz ar to tādā situācijā kā pamatlietā es uzskatu, ka Direktīvas 2004/18 26. pantā atsauce uz Savienības tiesībām attiecas vienīgi uz LESD 56. pantu.

61. Attiecībā uz tādas valsts tiesību normas kā *LTTG* 3. pants saderības ar LESD 56. pantu pārbaudi galvenokārt ir jānosaka, vai Reinzemes-Pfalcas federālās zemes tiesiskajā regulējumā paredzētā minimālā algas likme veido tādu ierobežojumu pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kurš var tikt attaisnots ar konkurences izkropļojumu novēršanas vai darba ņēmēju aizsardzības mērķiem, kā to apgalvo gan *Stadt Landau in der Pfalz*, gan Vācijas valdība.

16 — Sprieduma 27. punkts.

17 — Turpat (25. un 26. punkts).

62. Vispirms, ņemot vērā Tiesas judikatūru, nerodas nekādas šaubas, ka, pieprasot publiskā iepirkuma procedūrā izraudzītajiem pretendentiem un to iespējamajiem apakšuzņēmējiem ievērot darba algas minimālo stundas likmi EUR 8,70 (bruto likme), tāds tiesiskais regulējums, kāds ir Reinzemes-Pfalcas federālās zemes tiesiskais regulējums, pakalpojumu sniedzējiem, kas ir reģistrēti nevis Vācijā, bet citās dalībvalstīs, kurās minimālās algas likmes ir zemākas, var radīt papildu saimnieciskus izdevumus, kas var liegt, kavēt vai padarīt mazāk pievilcīgu tiem pakalpojumu sniegšanu Vācijā. Tādējādi šāds valsts pasākums var radīt ierobežojumu LESD 56. panta izpratnē [18].

63. Tālāk ir jāpārbauda, vai šāds valsts pasākumus var tikt attaisnots, it īpaši, ņemot vērā darba ņēmēju aizsardzības mērķi.

64. Šajā ziņā gan *RegioPost*, gan Komisija, atsaucoties it īpaši uz sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) 29. un 39. punktu, uzskata, ka tā tas neesot, jo *LTTG* 3. panta 1. punktā piešķirtā aizsardzība neattiecas uz darba ņēmējiem, kuri ir piesaistīti privātā iepirkuma līgumu izpildei.

65. Es šai nostājai nepiekrītu.

66. Lietā *Rüffert* Tiesai tika uzdots jautājums, vai ar Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktu un LESD 56. pantu bija saderīgs Vācijas federālās zemes tiesību akts, kurā uzņēmumiem, kas ieguvuši būvniecības un vietējā sabiedriskā transporta publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, bija prasīts, lai tie, izpildot minētos līgumus, ievērotu koplīgumā, uz kuru ir atsauce attiecīgajā federālās zemes tiesību aktā, paredzēto darba algas likmi.

67. Tādējādi, ņemot vērā Direktīvas 96/71 interpretāciju, kurai saskaņā ar Tiesas sniegto argumentāciju spriedumā *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) arī ir nozīme attiecībā uz LESD 56. panta interpretāciju, radās jautājums, vai minētajā lietā aplūkotais koplīgums bija ticis pasludināts par vispārēji piemērojamu šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē. Tiesa ir nospriedusi, ka tas tā nebija un ka līdz ar to Direktīvā 96/71 paredzētie nosacījumi par minimālās algas likmes noteikšanu nebija izpildīti.

68. Skatot nedaudz plašāk nekā šī problēma [19] un izvērtējot koplīguma, kāds tika aplūkots minētajā lietā, vispārējo un saistošo spēku, Tiesa sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) 29. punktā ir nospriedusi, ka šāds spēks nevarēja tikt konstatēts, it īpaši tāpēc, ka attiecīgie federālās zemes "tiesību akti", kuros ir atsauce uz šajā koplīgumā paredzētās darba algas likmes ievērošanu, "[bija] piemērojami tikai attiecībā uz publiskā iepirkuma līgumiem, izslēdzot privātā iepirkuma līgumus".

69. Sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) 39. punktā, proti, punktā, kas iekļaujas Tiesas "apstiprinošā" argumentācijā attiecībā uz LESD 56. pantu, šī pēdējā minētā vārdu pa vārdam ir atkārtojusi iepriekš minēto vērtējumu, kas ir ietverts minētā sprieduma 29. punktā.

70. Tomēr sprieduma *Rüffert* 29. un 39. punktā ietvertā vērtējuma piemērojamība tagad ir jāuztver relatīvi, ņemot vērā Direktīvas 2004/18 26. pantu, proti, pilnīgi jaunu tiesību normu Savienības publisko iepirkumu tiesībās, kas nebija piemērojama minētā sprieduma faktisko apstākļu laikā [20].

18 — Skat. spriedumu *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189, 37. punkts). Skat. arī spriedumu *Bundesdruckerei* (C-549/13, EU:C:2014:2235, 30. punkts).

19 — Proti, Tiesa ir pārbaudījusi, vai attiecīgais koplīgums atbilst Direktīvas 96/71 3. panta 8. punkta materiālajiem nosacījumiem, t.i., tiesību normai, kura, kā Tiesa pati ir apstiprinājusi sprieduma *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) 27. punktā, attiecas tikai uz tām dalībvalstīm, kurās nav koplīgumu vispārējās piemērojamības pasludināšanas sistēmas (kā tas bija Zviedrijas Karalistes gadījumā lietā *Laval* un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809). Tā kā Vācijas Federatīvajā Republikā ir šāda sistēma, nebija jāizvērtē, vai Direktīvas 96/71 3. panta 8. punkta nosacījumi ir izpildīti.

20 — Proti, Direktīvas 2004/18 transponēšanas termiņš bija noteikts 2006. gada 31. janvāris, bet lietas *Rüffert* pamatā esošie faktiskie apstākļi norisinājās 2003. un 2004. gadā.

71. Kā jau norādīts, Direktīvas 2004/18 26. pantā dalībvalstīm ir atļauts prasīt uzņēmumiem, kas ieguvuši publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ievērot *īpašus* nosacījumus, tostarp darba apstākļus, līgumsaistību izpildē. Lai saglabātu šīs atļaujas lietderīgo iedarbību, dalībvalstīm, manuprāt, ir jābūt tiesībām pieņemt normatīvus un administratīvus aktus, kuros tiek noteikti darba noteikumi, tostarp minimālā algas likme, īpašā publisko iepirkumu kontekstā par labu darba ņēmējiem, kas sniedz pakalpojumus, lai izpildītu šos līgumus.

72. Ir acīmredzami, ka, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm un līgumslēdzējām iestādēm ir jāpārliecinās, ka tiek ievēroti pārskatāmības un nediskriminācijas principi, kādi tie izriet no Direktīvas 2004/18 26. panta, atsaucoties uz Savienības tiesībām.

73. Tomēr šīs kompetences īstenošana, manuprāt, nevar tikt pakļauta tam, ka tādi attiecīgie darba noteikumi – tādi kā minimālā algas likme šajā lietā – būtu piemērojami arī darba ņēmējiem, kuri izpilda privātā iepirkuma līgumus. Ja tas tā būtu, tad šie nosacījumi zaudētu savu "īpašo nosacījumu" statusu Direktīvas 2004/18 26. panta izpratnē. Turklāt šādas paplašinātas attiecināšanas uz privātā iepirkuma līgumu izpildi noteikšana *in fine* izraisītu to, ka dalībvalstīm būtu pienākums visā savā teritorijā vai tās daļā ieviest vispārēji piemērojamu minimālo algas likmi, kas pašlaik nekādi nav noteikts Savienības tiesībās [21].

74. Tādā kontekstā kā pamatlietā šāda paplašināta attiecināšana, kas būtu pamatota ar federālās zemes tiesību aktu konsekvences nolūku, manuprāt, var pat apdraudēt Vācijas federālo zemju kompetenci.

75. Kā to ir uzsvērušas vairākas ieinteresētās personas, lai gan Vācijas tiesībās federālo zemju kompetencē ir pieņemt noteikumus par minimālo darba samaksu saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, tām nav nekādas kompetences minimālās algas likmes, kura ir piemērojama visiem darba ņēmējiem, noteikšanas jomā.

76. Ja būtu jāpieņem *RegioPost* un Komisijas apgalvojums, no minētā izrietētu, ka tādā lietā kā pamatlieta federālā zeme nevarētu likt piemērot savus tiesību aktus, lai transponētu Direktīvā 2004/18 piešķirto atļauju, jo šādu tiesību aktu piemērošanas jomai būtu jāpārsniedz īpašā publisko iepirkumu joma, kurā federālā zeme ir īstenojusi savu kompetenci.

77. Līdz ar to federālā zeme būtu spiesta nepiemērot šos tiesību aktus līdz brīdim, kad federatīvā valsts būtu nolēmusi ieviest vispārēji piemērojamu minimālo algas likmi.

78. Federatīvās valsts līmenī ar šo soli, kurš atbilstoši *RegioPost* un Komisijas argumentācijai būtu nepieciešams, lai ievērotu prasību par režīma, kas līdz šim ir paredzēts tikai attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem, paplašinātu attiecināšanu uz privātajiem iepirkumiem, dalībvalstīm piešķirtā iespēja ieviest minimālo darba algu savā teritorijā patiesībā tiktu pārveidota par faktisku pienākumu, kas, kā jau esmu precizējis, nekādi neizriet no Savienības tiesībām pašreizējā attīstības pakāpē.

79. Federālās zemes līmenī šādas minimālās algas likmes ieviešana, ko veic federatīvā valsts, padarītu par liekiem federālās zemes normatīvos aktus, kuri tieši ir paredzēti, lai nodrošinātu, ka izraudzītie pretendenti ievēro minimālās algas maksāšanu darba ņēmējiem, kuri izpilda publiskā iepirkuma līgumu tās teritorijā.

80. Šādos apstākļos federālās zemes kompetence šajā jomā tiktu ievērojami samazināta vai pat kļūtu neesoša.

21 — Saistībā ar šāda pienākuma, kas it īpaši izrietētu no Direktīvas 96/71, neesamību skat. spriedumu Komisija/Vācija (C-341/02, EU:C:2005:220, 26. punkts), kā arī manus secinājumus lietā *Laval* un Partneri (C-341/05, EU:C:2007:291, 196. punkts).

81. Protams, varētu mēģināt apgalvot, ka šo secinājumu iepriekšējos punktos paredzētajā gadījumā federālajām zemēm joprojām būtu atļauts pieņemt tādu algas likmi (minimālo), kas ir augstāka par to, kura ir noteikta federatīvā līmenī, lai it īpaši ņemtu vērā vietējo dzīves dārdzību. Tomēr joprojām paliktu jautājums, vai šāda likme saglabātu minimālās algas likmes kvalifikāciju un vai tieši tā pati likme nebūtu jāattiecina uz privātā iepirkuma līgumu izpildē nodarbinātajiem darba ņēmējiem. Visbeidzot federālajām zemēm vienkārši būtu jāatsakās īstenot savu kompetenci publiskā iepirkuma jomā, šajā jomā piemērojot minimālo algas likmi, kas pieņemta federatīvā līmenī.

82. Taču jāatgādina, ka saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu Savienībai ir jārespektē dalībvalstu nacionālā identitāte, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām.

83. Ir taisnība, ka dalībvalstis, kurām ir tāda federatīva iekārta kā Vācijas Federatīvajai Republikai, nevar aizbildināties ar iekšēju kompetenču pārdali starp reģionālo vai vietējo vienību iestādēm un federālajām iestādēm, lai izvairītos no to pienākumu ievērošanas, kuri izriet no Savienības tiesībām [22]. Lai nodrošinātu minēto pienākumu ievērošanu, šīm dažādajām iestādēm ir jāsaskaņo savu attiecīgo kompetenču īstenošana [23].

84. Šī prasība tomēr paredz, ka šo iestāžu kompetences var tikt faktiski īstenotas. Manuprāt, no LES 4. panta 2. punkta izriet, ka Savienības tiesības nevar liegt reģionālajai vai vietējai vienībai faktiski īstenot kompetences, kas tai ir tikušas piešķirtas attiecīgajā dalībvalstī. Taču, kā to pierāda iepriekš minētie apsvērumi, tādas galu galā būtu sekas, kas izriet no *RegioPost* un Komisijas argumenta, saskaņā ar kuru, lai noteikums, kas *LTTG* 3. pantā paredzēts par labu darba ņēmējiem, kuri izpilda publiskā iepirkuma līgumu, būtu saderīgs ar LESD 56. pantu, tas būtu jāattiecina uz darba ņēmējiem, kuri ir iesaistīti privātā iepirkuma līgumu izpildē.

85. Tādējādi man šķiet pilnībā atbilstoši, ņemot vērā Reinzemes-Pfalcas federālās zemes kompetenci, ka *LTTG* 3. panta piemērošanas joma attiecas tikai uz darba ņēmējiem, kuri izpilda publiskā iepirkuma līgumus.

86. Šī pieeja, manuprāt, atbilst arī Tiesas judikatūrai, kas izstrādāta vienādi piemērojamu to īpašo vides jautājumu kontekstā, kurus drīkst paredzēt līgumslēdzējas iestādes. Piemēram, šajā judikatūrā it īpaši ir atzīts, ka šādi jautājumi varētu tikt ņemti vērā, izvērtējot piešķiršanas kritērijus attiecībā uz pilsētu transporta pakalpojumu sniegšanu, uz kuriem attiecas publiskā iepirkuma līgumi un kuri ir saderīgi ar nediskriminācijas principu, neprasot, lai šie jautājumi tiktu attiecināti arī uz pilsētu transporta uzņēmumiem, ja tie izpilda privātā iepirkuma līgumus [24]. Ir jānorāda, ka Direktīvas 2004/18 26. pantā ir atsauce uz vides jautājumiem, tāpat kā izskatāmajā lietā aplūkotajiem sociālajiem jautājumiem. Vācijas valdības aprakstītā analoģija starp šo abu veidu jautājumiem, manuprāt, skaidri pierāda nepieciešamību ļaut dalībvalstīm pieņemt īpašus pasākumus saimnieciskās dzīves jomā, ko veido publisko iepirkumu joma.

87. Turklāt tāds valsts pasākums kā *LTTG* 3. pants man šķiet pilnībā samērīgs. Proti, tas izraudzītajiem pretendentiem vai to apakšuzņēmējiem liek ievērot Reinzemes-Pfalcas federālās zemes noteikto minimālo darba algu tikai attiecībā uz tiem darba ņēmējiem, kuri ir iesaistīti publiskā iepirkuma līgumu izpildē, nevis attiecībā uz visiem saviem darba ņēmējiem.

88. Līdz ar to es uzskatu, ka *LTTG* 3. pants var tikt attaisnots ar darba ņēmēju aizsardzības mērķi un ka tādējādi LESD 56. pants pieļauj šādas tiesību normas piemērošanu tādā situācijā kā pamatlietā, un nav nepieciešams, lai šīs tiesību normas piemērojamība tiktu paplašināta attiecībā uz privātā iepirkuma līgumiem.

22 — Skat. it īpaši spriedumu *Carmen Media Group* (C-46/08, EU:C:2010:505, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 — Skat. spriedumus *Carmen Media Group* (C-46/08, EU:C:2010:505, 70. punkts) un *Digibet* un *Albers* (C-156/13, EU:C:2014:1756, 35. punkts).

24 — Skat. spriedumu *Concordia Bus Finland* (C-513/99, EU:C:2002:495, 83.–86. punkts).

89. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es ierosinu uz iesniedzējtiesas iesniegto pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi – Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu dalībvalsts reģionālās vienības tiesisko regulējumu, kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums, izmantojot rakstveida deklarāciju, kura ir jāpievieno to piedāvājumam, apņemties maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma līguma priekšmets, minētajā tiesiskajā regulējumā noteikto darba algas minimālo stundas likmi EUR 8,70 (bruto likme).

B – *Par otro prejudiciālo jautājumu*

90. Ar savu otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/18 26. pants tomēr ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts reģionālās vienības tiesību normu kā *LTTG* 3. panta 1. punkts, kurā ir paredzēta piedāvājuma obligāta izslēgšana, ja pretendents, jau iesniedzot piedāvājumu, atsevišķā deklarācijā nav apņēmies ievērot minētajā tiesību normā noteikto minimālo algas likmi, ko viņam saskaņā ar līgumu tāpat būtu jādara līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā.

91. Šis jautājums mudina izvērtēt, pirmkārt, līdzekļus, ar kuriem dalībvalstīm ir atļauts pārbaudīt Direktīvas 2004/18 26. pantā paredzēto nosacījumu ievērošanu, un, otrkārt, gadījumā, ja šie nosacījumi netiktu izpildīti, vai tāda sankcija kā izslēgšana no dalības publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā ir piemērota.

92. Izņemot *RegioPost*, visi lietas dalībnieki, kuri ir iesnieguši apsvērumus par šo jautājumu, uzskata, ka dalībvalstīm ir tiesības kontrolēt Direktīvas 2004/18 26. pantā paredzēto nosacījumu ievērošanu, it īpaši, izmantojot saistību deklarācijas sistēmu pretendenta piedāvājuma iesniegšanas brīdī, un ka tad, ja šāda deklarācija netiek iesniegta, līgumslēdzējai iestādei ir atļauts izslēgt pretendentu no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras.

93. Es piekrītu šo pēdējo minēto lietas dalībnieku aizstāvētajai nostājai.

94. Attiecībā uz pirmo punktu, manuprāt, ir acīmredzami, ka tad, ja, kā es to uzskatu, dalībvalstīm ir atļauts saskaņā ar Savienības tiesībām pieņemt normatīvus aktus, kuri ir paredzēti, lai uzņēmumiem, kas ieguvuši publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, liktu ievērot tādus īpašus darba apstākļus kā minimālās algas likme saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu izpildi, šī atļauja noteikti nozīmē, ka tās var veikt pasākumus, kas ļauj līgumslēdzējai iestādei pārliecināties, ka pretendenti un to apakšuzņēmēji ir gatavi ievērot šos apstākļus gadījumā, ja tiem tiktu piešķirtas līguma slēgšanas tiesības.

95. Šajā lietā attiecīgais pasākums tiek īstenots rakstveida saistību deklarācijas formā, kura ir jāiesniedz pretendentam gan par sevi pašu, gan attiecīgā gadījumā par saviem apakšuzņēmējiem.

96. Pretēji tam, kas, šķiet, ir ticis norādīts paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu pamatlietā, nešķiet, ka šī deklarācija atbilst dokumentam par minimālās saimnieciskās un finansiālās spējas līmeni, kurš var tikt prasīts pretendentam Direktīvas 2004/18 47. panta izpratnē, proti, līmeni, kas var tikt pierādīts, sniedzot vienu vai vairākas norādes, kuras ir uzskaitītas šajā pantā, vai ar jebkuru dokumentu, kuru par piemērotu uzskata līgumslēdzēja iestāde, it īpaši tādu, kurš ir saistīts ar bilanci vai saimnieciskās darbības subjekta kopējo apgrozījumu vai apgrozījumu nozarē.

97. Vispirms runa ir par saistību deklarāciju attiecībā uz likuma, proti, precīzāk, Reinzemes-Pfalcas federālās zemes tiesiskajā regulējumā prasīto darba apstākļu, ievērošanu, sniedzot pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma līguma priekšmets.

98. Protams, ir iespējams apgalvot, kā to darīja Komisija tiesas sēdē Tiesā, ka, lai pierādītu to, ka pretendents vai tā apakšuzņēmēji spēj nodrošināt Reinzemes-Pfalcas federālās zemes tiesiskajā regulējumā noteiktās minimālas algas maksāšanu publiskā iepirkuma līguma izpildē iesaistītajiem darba ņēmējiem, ir vajadzīga noteikta finansiāla spēja.

99. Ja Tiesa uzskatītu, ka saistību deklarācija attiecībā uz minimālās darba algas maksāšanu ir saistīta ar pretendenta finansiālo spēju, prasība par šādas deklarācijas iesniegšanu katrā ziņā nebūtu aizliegta ar Direktīvas 2004/18 47. pantu. Proti, Tiesa jau ir precizējusi, ka to rādītāju uzskaitījums, kas ļauj izvērtēt prasīto minimālo saimnieciskās un finansiālās spējas līmeni, nav izsmeļošs [25].

100. Katrā ziņā šāda saistību deklarācija maksāt Reinzemes-Pfalcas federālās zemes tiesiskajā regulējumā noteikto minimālo darba algu pati par sevi nevar radīt pretendentam tik nepanesamu papildu slogu, ka tas padarītu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru apgrūtinošāku nekā gadījumā, ja šīs deklarācijas iesniegšana netiktu prasīta. Proti, ar šo deklarāciju līgumslēdzēja iestāde vienīgi paredz pārliecināties, ka pretendents apņemas ievērot *LTTG* 3. pantā paredzēto publiskā iepirkuma līguma izpildes nosacījumu. Turklāt šāda deklarācija, kā to apgalvo Komisija, ir lietderīgs līdzeklis, lai pārliecinātos, ka pretendenti un to apakšuzņēmēji ievēro publisko iepirkumu līgumu izpildes nosacījumus. Prasība iesniegt šādu deklarāciju arī ļauj nodrošināt līguma paziņojuma un/vai specifikāciju īpašo nosacījumu pārskatāmību, pievēršot pretendentu uzmanību nozīmei, kādu līgumslēdzēja iestāde piešķir minētajiem nosacījumiem.

101. Attiecībā uz otro punktu, proti, jautājumu par izslēgšanu no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras gadījumā, ja pretendents atsakās iesniegt šādu saistību deklarāciju, es piekrītu Komisijas argumentam, ka šī situācija ļauj pieņemt, ka pretendents neparedz izpildīt *LTTG* 3. pantā paredzēto nosacījumu.

102. Būtu paradoksāli un visai neatbilstoši publisko finanšu racionālai izmantošanai turpināt īstenot līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru ar šādu saimnieciskās darbības subjektu un attiecīgā gadījumā noslēgt līgumu ar šo saimnieciskās darbības subjektu, lai vēlāk tam būtu jāuzliek līgumsodi *LTTG* 3. pantā ietvertā nosacījuma neievērošanas dēļ.

103. Turklāt ir jānorāda, ka Direktīvas 2004/18 preambulas 34. apsvērumā it īpaši ir paredzēts, ka pienākumu, kuri attiecas uz spēkā esošo tiesību aktu un noteikumu, it īpaši darba apstākļu, ievērošanu, nepildīšanas gadījumā dalībvalstis šādu nepildīšanu var uzskatīt par nopietnu pārkāpumu vai par attiecīgā saimnieciskās darbības subjekta izdarītu profesionālas ētikas pārkāpumu, kas var būt par iemeslu šī saimnieciskās darbības subjekta izslēgšanai no publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras.

104. Lai gan atteikums iesniegt saistību deklarāciju par minimālo darba algu, manuprāt, nevar tikt uzskatīts par nopietnu pārkāpumu, Direktīvas 2004/18 preambulas 34. apsvēruma pamatā esošā ideja tieši ir atzīt, ka dalībvalstīm ir tiesības izslēgt saimnieciskās darbības subjektu, kuram nav nekāda nodoma ievērot darba apstākļu nosacījumus, kuri ir piemērojami publiskā iepirkuma līguma izpildes vietā. Manuprāt, dalībvalstīm nevar tikt prasīts, lai tās paredzētu šādu pasākumu tikai attiecībā uz situācijām, kurās to iestādes konstatē, ka pretendents, kas ieguvis publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, nav izpildījis saistības attiecībā uz minēto darba apstākļu ievērošanu.

105. Pretendenta izslēgšana no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, pamatojoties uz to, ka tas atsakās iesniegt *LTTG* 3. pantā minēto saistību deklarāciju, tādējādi, manuprāt, ir piemērots pasākums, lai izvairītos no tā, ka līgumslēdzēja iestāde varētu izraudzīties kandidātu, kam nav nodoma izpildīt prasības, kuras šī līgumslēdzēja iestāde ir noteikusi minimālās darba algas ievērošanas jomā.

25 — Skat. spriedumu *Édukövízig* un *Hochtief Construction* (C-218/11, EU:C:2012:643, 28. punkts).

106. Visbeidzot, kā tas izriet no pamatlietas faktiskajiem apstākļiem, ir jānorāda, ka pretendenta, kurš, iesniedzot piedāvājumu, nav pievienojis saistību deklarāciju par minimālo darba algu, izslēgšana nav automātiska. Proti, saskaņā ar *LTTG* 3. pantu, pirms tiek atļauts noraidīt šādu piedāvājumu, līgumslēdzējai iestādei no jauna ir jālūdz iesniegt saistību deklarāciju noteiktā termiņā, kas ļauj labot situāciju, kurā pretendents piedāvājuma iesniegšanas brīdī ir aizmirsis to izdarīt vai pieļāvis kļūdu. Šāds līgumslēdzējai iestādei noteiktais pienākums šķiet pilnībā samērīgs.

107. Ņemot vērā šos apsvērumus, es ierosinu sniegt šādu atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu – Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu dalībvalsts reģionālās vienības tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta piedāvājuma obligāta izslēgšana, ja publiskā iepirkuma pretendents attiecībā uz sevi pašu un saviem apakšuzņēmējiem atsevišķā deklarācijā piedāvājuma iesniegšanas brīdī un pēc tam, kad līgumslēdzēja iestāde no jauna to ir lūgusi, neapņemas ievērot minētajā tiesiskajā regulējumā noteikto minimālo algas likmi gadījumā, ja šim pretendentam tiktu uzticēta pakalpojumu, kuri ir attiecīgā publiskā iepirkuma līguma priekšmets, izpilde.

III – **Secinājumi**

108. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu uz *Oberlandesgericht Koblenz* uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu [būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu] slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu dalībvalsts reģionālās vienības tiesisko regulējumu, kurā pretendentiem un to apakšuzņēmējiem ir noteikts pienākums, izmantojot rakstveida deklarāciju, kura ir jāpievieno to piedāvājumam, apņemties maksāt personālam, kam tiks uzdots sniegt pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma līguma priekšmets, minētajā tiesiskajā regulējumā noteikto darba algas minimālo stundas likmi EUR 8,70 (bruto likme);

2) Direktīvas 2004/18 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj arī tādu dalībvalsts reģionālās vienības tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta piedāvājuma obligāta izslēgšana, ja publiskā iepirkuma pretendents attiecībā uz sevi pašu un saviem apakšuzņēmējiem atsevišķā deklarācijā piedāvājuma iesniegšanas brīdī un pēc tam, kad līgumslēdzēja iestāde no jauna to ir lūgusi, neapņemas ievērot minētajā tiesiskajā regulējumā noteikto minimālo algas likmi gadījumā, ja šim pretendentam tiktu uzticēta pakalpojumu, kuri ir attiecīgā publiskā iepirkuma līguma priekšmets, izpilde.